

STICHTING GOUD
Voor mensen zonder dak en thuis

Geachte heer van der Graaf, beste Rik,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming tot wethouder Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen. Stichting GOUD, belangenbehartiger van dak- en thuisloze mensen in Utrecht, heet u graag welkom in deze belangrijke functie. Sinds 2000 maakt Stichting GOUD zich hard voor Utrechters zonder dak of thuis. Dit doen we door te luisteren naar signalen van individuen en groepen, en knelpunten bespreekbaar te maken. We bieden praktische ondersteuning en een luisterend oor. Met uw voorganger, Rachel Streefland, hadden wij regelmatig contact. We waardeerden haar grote betrokkenheid en persoonlijke benadering, bijvoorbeeld toen zij met een van onze bezoekers ging wandelen, zodat hij vanuit zijn eigen ervaring beleidsadvies kon geven. Wij kijken ernaar uit om ook met u kennis te maken en samen te werken.

In Utrecht zien we dat steeds meer mensen geen betaalbare woning kunnen huren, de druk op de opvang toeneemt en dat EU-burgers vaak zelfs geen toegang tot opvang hebben. Als wethouder kunt u hier een wezenlijk verschil maken voor dak- en thuisloze Utrechters. In deze brief delen wij daarom alvast onze belangrijkste suggesties, we kijken ernaar uit om hierover in het echt verder te spreken.

Initiatiefvoorstel: 'Utrecht geeft Thuis'

In juli 2025 is het initiatiefvoorstel *Utrecht geeft Thuis* aangenomen door de Utrechtse gemeenteraad. Dit voorstel, ingediend door Ilse Raaijmakers (PvdA), heeft als doel dakloosheid in Utrecht te verminderen en te verkorten door de omslag van opvang naar wonen te versnellen. Stichting GOUD heeft actief meegedacht over de invulling. Een belangrijk onderdeel is dat alle dak- en thuisloze Utrechters (zoals geregistreerd in de ETHOS-telling¹) urgentie krijgen op een woning. Dat vinden wij essentieel: dakloosheid is in de kern een woonprobleem, en de oplossing begint bij toegang tot stabiele en betaalbare huisvesting. Met dit initiatiefvoorstel loopt Utrecht voorop ten opzichte van andere gemeenten. Om die voorbeeldfunctie ook in de praktijk te realiseren en de

¹ 'In Nederland ontbreekt het zicht op de volledige groep dak- en thuisloze mensen. Om dit te veranderen zijn [Hogeschool Utrecht en Kansfonds in 2023](#) gestart met een nieuwe telling volgens de ETHOS classificatie.' Dit is een Europese methode, met een brede definitie die niet alleen kijkt naar mensen die op straat of in de opvang verblijven, maar ook naar mensen die tijdelijk of onveilig onderdak hebben. De telling maakt zo de omvang en complexiteit van dakloosheid beter zichtbaar, wat natuurlijk essentieel is voor het oplossen van het probleem.

omslag van opvang naar wonen mogelijk te maken, is een nauwe samenwerking tussen de portefeuilles maatschappelijke opvang en wonen onmisbaar.

Checklist gelijke behandeling

In september 2024 heeft de Rijksoverheid de checklist gelijke behandeling voor EU-burgers uitgebracht. De checklist is een hulpmiddel voor gemeenten bij het vaststellen van welke wmo-voorzieningen² een EU-burger gebruik kan maken. De gemeente Utrecht heeft de checklist nog niet volledig geïmplementeerd. Hierdoor weten we niet of er momenteel mensen op straat staan die wel degelijk recht hebben op opvang. Als wethouder met als portefeuille maatschappelijke opvang (en de mensen die daar aanspraak op mogen doen) roepen we u op om de checklist snel te implementeren.

Buitenslaapboetes in een mensenrechtenstad

Bij uw voorganger hebben wij al aangekaart dat het beboeten van mensen die noodgedwongen buiten slapen niet past bij Utrecht. In een stad die zich profileert als mensenrechtenstad is dit een onmenselijke en stigmatiserende maatregel. Het straft mensen voor het feit dat zij geen huis hebben, terwijl juist de overheid de verantwoordelijkheid draagt om voldoende huisvesting of opvang te bieden. Dat de opvang afgelopen week weer volledig vol zat, maakt het beboeten op buitenslapen nog wranger.

Ook landelijk klinkt een duidelijke afwijzing van deze praktijk. Staatssecretaris voor Langdurige en Maatschappelijke Zorg benadrukte recent: *“Het beboeten van dakloze mensen brengt ze verder in de problemen en het is weinig zinvol om mensen die geen huis hebben te beboeten voor buitenslapen, al helemaal omdat zij die boetes niet kunnen betalen”*. Het beboeten draagt bij aan het stigmatiseren van dakloze personen, iets dat het kabinet met het Nationaal Actieplan Dakloosheid ‘Eerst een Thuis’ (2023–2030) juist wil bestrijden.” Ook de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema, waarschuwde: *“Door de boetes komen mensen die al in een ontzettend benarde situatie verkeren in nog grotere problemen.”*

² De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) regelt dat gemeenten ondersteuning bieden aan inwoners die dit nodig hebben, bijvoorbeeld in de vorm van opvang, begeleiding of beschermd wonen. Bij EU-burgers worden de wmo-rechten bepaald door onder andere het arbeidsverleden en heden in Nederland.

Toch kiest de gemeente Utrecht er tot nu toe voor dit middel in de APV³ te houden en te blijven inzetten. Wij vragen u om hier met een frisse en moedige blik naar te kijken, en samen met ons te werken aan oplossingen die mensen perspectief en waardigheid bieden, in plaats van extra drempels en schulden.

Kapstokoverleg

Stichting GOUD heeft een bezoekersberaad, deze bestaat uit mensen met ervaringskennis van dak- of thuisloosheid. Zij zetten deze kennis in om het beleid en de praktijk te verbeteren. Stichting GOUD gelooft dat dakloosheid niet op te lossen is zonder dat de mensen om wie het gaat structureel betrokken worden. Het bezoekersberaad van stichting GOUD wil daarom graag een kapstokoverleg organiseren, hierbij gaan wethouders en gemeenteraadsleden rechtstreeks in overleg met dak- en thuisloze mensen op het stadhuis. In gemeenten als Amsterdam en Den Haag gebeurt dit al. We hopen dat dit overleg snel plaatsvindt en dat we u en uw collega Dennis de Vries daar zullen treffen.

Als eerste kennismaking nodigen we u graag uit om langs te komen tijdens onze maandelijkse lunch met professionals en bezoekers, op dinsdag 4 november om 12:00 uur. Mocht dit moment u niet schikken; u bent natuurlijk ook altijd van harte welkom om binnen te lopen voor een kop koffie of thee met ons en onze bezoekers op kantoor!

Hartelijke groet,
Stichting GOUD

³ De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is een lokale wet waarin gemeenten regels vastleggen over onder andere orde, veiligheid en gebruik van de openbare ruimte. In de Utrechtse APV maakt artikel 2:31 het mogelijk om te beboeten voor 'het liggen of slapen op of aan een openbare plaats'.